

Jakarta-metoden, da og nå: USAs kamp mot opprør og den tredje verden

av [Sarah Raymundo](#)

(Fra Monthly Review, 1. juni 2022) Oversatt av Terje Valen.

Emner: [Historie Imperialisme Marxisme Bevegelser Sosialisme Strategi](#) Steder: [Amerika Asia Indonesia USA](#)

Magdalena ble fengslet mistenkt for å være kommunist. Bilde kreditert: Shanti Du Rocher, "[The Jakarta Method: How US-backed communist purges formed our world](#)," Globe, Oktober 19, 2020.¹

Sarah Raymundo er universitetslektor ved Center for International Studies, Universitetet på Filippinene. Hun er internasjonal liaisonoffiser i Bagong Alyansang Makabayan (New Patriotic Alliance) og leder av Den filippinsk-bolivariske Venezuela Friendship Association. Hun er spaltist for *Bulatlat*, en alternativ nyhetspublikasjon på Filippinene.

Bokmelding av Vincent Bevins, *Jakarta-metoden* (New York: Public Affairs, 2020), 429 sider, \$ 28, paperback.

Stadig flere venstreorienterte aktivister rundt om i verden vender seg til Vincent Bevins' *Jakarta-metode: Washingtons antikommunistiske korstog og masse mordprogrammet som formet vår verden* for å lære mer om de forferdelige grusomhetene USA begikk mot folks kamp for retten til selvbestemmelse i den såkalte postkoloniale epoken. Spesielt beskriver boken hvordan imperialistisk ekspansjon ødela revolusjonære kamper i den tredje verden.

Med henvisning til Kwame Nkrumahs direkte beskrivelse av «verdens nye måte» fra hans bok *Neocolonialism: The Last State of Imperialism* fra 1965, hevder Bevins at

---

¹ <https://southeastasiaglobe.com/the-jakarta-method-indonesia/>

nykolonialismen har blitt betydelig preget av amerikansk kontrainsurgency² via «Jakarta-metoden» gjennom hele 1960-tallet over hele verden, fra Indonesia og Brasil til Guatemala og Chile. Jakarta-metoden var en kombinasjon av imperialistisk økonomisk plyndring og grove menneskerettighetsbrudd, alt fra politisk svartmaling, kidnapping og forsvinninger av dissidenter til drap og massakrer av organiserte styrker på landsbyer. Som Nkrumah hevdet: «Utenlandsk kapital brukes til utnyttelse, snarere enn for utviklingen av de mindre utviklede delene av verden, og at de herskende makter ikke lenger engang måtte innrømme det de gjorde – ikke engang for seg selv.»¹

Nyliberalismen og den "tredje verden"

Over et halvt århundre etter jakartametodens fødsel blir en ny generasjon venstreaktivister inspirert og mobilisert av antiimperialistiske bevegelser som kan spores tilbake til revolusjonære antikoloniale bevegelser. Hvordan forteller denne perioden i vår kollektive kamphistorie den felles erfaringen vår med den globale nyliberale offensiven som delvis har formet oppførselen til progressive og revolusjonære bevegelser de siste førti årene? Hvordan tillater denne felles erfaringen oss å forestille oss nye måter å organisere sør-til-sør antiimperialistiske solidaritetsbevegelser på – og legge til det vi har lært av tidligere historiske veiskiller og de forskjellige diskusjonene og praktiske rutene de tok gjennom årene?

Bevins sporer den intellektuelle, politiske og romantiske reisen til to indonesere, Francisca og Zain, som blant annet er viktige figurer i den massive slaktingen støttet av USA i Indonesia og Latin-Amerika. De forlot landet for å studere i Holland etter at Sukarno hevdet Indonesias uavhengighet i 1945. Bølgene av antiimperialistisk kamp som formet sinnene og handlingene til en generasjon radikale intellektuelle akkurat som dette paret, var uadskillelige fra kampene for nasjonal frigjøring og sosialisme:

[Paret] begynte å date for alvor på slutten av 1940-tallet, [da] kolonial uavhengighetskamp var nært knyttet til venstreorientert politikk. Så hun, en helhjertet tilhenger av indonesisk frihet, falt naturlig inn i sosialistiske kretser, da de to kampene lenge hadde vært nært forbundet. På 1930- og 1940-tallet støttet praktisk talt ingen europeere uavhengighet for koloniene bortsett fra venstreorienterte. Det indonesiske kommunistpartiet, Partai Komunis Indonesia, ble grunnlagt i 1914, ved hjelp av nederlandske venstreorienterte, som Indies Social Democratic Association. Det jobbet sammen med Sukarno og muslimske grupper som var for uavhengighet på 1920-tallet, og engasjerte seg deretter i aktivt antifascistisk arbeid under den japanske okkupasjonen.²

Med tilbakegangen for sosialismen på 1980-tallet og gjennom hele 90-tallet, og fremveksten av nyliberal globalisering, hadde koblingen mellom nasjonale frigjøringskamper og sosialisme, som en gang var rettet mot Euro-USA imperialismen, blitt skjult under andre typer konflikter. Sosialismens såkalte svikt ble likestilt med slutten av historien under kapitalismen og fremstillinger av verden som om den bare var splittet langs skillelinjer som

---

² Counterinsurgency – Her er det vist til USA sin kamp for å slå ned alle opprør mot USAs verdensherredømme i andre stater enn USA. Wikipedia har en lang artikkel om begrepet:

<https://en.wikipedia.org/wiki/Counterinsurgency> . En definisjon fra den amerikanske hæren: <https://www.benning.army.mil/MSSP/Counterinsurgency/> (Kommentar av T.V.)

gikk mellom kulturer eller sivilisasjoner. Denne nye konstellasjonen angivelig slutt på de "tre verdenene", hvis historie, som Bevins forteller, begynte i etterkrigstiden etter at USA demonstrerte sin overlegne militære styrke og "den apokalyptiske skaden den kunne falle ned fra luften da den slapp atombomber på Hiroshima og Nagasaki." ³ Denne påminnelsen belyser vårt nåværende øyeblikk i alle dens mønstre, opprinnelse, dens varige trender, så vel som dens brudd med fortiden og potensialene den skaper for fremtiden.

Den første verden besto av de USA-ledede «rike landene i Nord-Amerika, Vest-Europa, Australia og Japan, som alle hadde blitt velstående mens de drev med kolonialisme.» Den andre verden var Sovjet-Unionens sosialistiske stater og europeiske territorier som var på linje med Den røde armé. I motsetning til den første verden hadde Sovjetunionen i den andre verden «offentlig innrettet seg med den globale antikoloniale kampen og hadde ikke engasjert seg i oversjøisk imperialismen». ⁴ Den tredje verden var ikke bare alliansefri, insisterer Bevins. Mer betydelig var det at den også dannet en frigjørende horisont for det undertrykte flertallet.

Begrepet ble laget tidlig på 1950-tallet, og opprinnelig var alle betydninger positive. Da lederne av disse nye nasjonalstatene begynte å bruke dette begrepet, uttalte de det med stolthet; Det inneholdt en drøm om en bedre fremtid der verdens undertrykte og slavebundne masser ville ta kontroll over sin egen skjebne. Begrepet ble brukt i betydningen av "Tredjestanden" under den franske revolusjonen, de revolusjonære vanlige menneskene som ville styrte monarkiets første og andre stender, adelen og presteskaper. "Tredje" betydde ikke tredjerangs, men noe mer som den tredje og siste handlingen: den første gruppen rike hvite land hadde sin åpning til å skape verden, som den andre, og dette var den nye bevegelsen, full av energi og potensial, som bare venter på å bli sluppet løs. For store deler av planeten var den tredje verden ikke bare en kategori; Det var en bevegelse. ⁵

Tredje verden, i denne definisjonen, bærer med seg hele spekteret av folkelige og revolusjonære kamper i halvkoloniene, og bidrar til å forklare de grusomme metodene til amerikansk kontrainsurgency, selv i en tidsalder med såkalte frie markeder og valg. *Jakarta-metoden* gir en omfattende redegjørelse for perioden der kampene for nasjonal uavhengighet mot imperialismen over hele verden ble brutalt nedkjempet. Den stadige fremveksten av amerikansk-ledet kapitalisme i etterkrigstiden og dens kalde krig med sine sosialistiske rivaler betydde også en dypere integrasjon og konsolidering av tredje verdens nasjoner i det globale kapitalistiske systemet gjennom skjulte og åpne metoder for utallige brutale tiltak.

Denne historien fortsetter å påvirke nåtiden. En av den nyliberale verdens mest ondskapsfulle tyranner, den filippinske presidenten Rodrigo Roa Duterte, tyr til denne velprøvde metoden for å undertrykke politisk uenighet gjennom kontrainsurgency. Duterte tok hensyn til Suhartos mørke arv, og beordret Filippinenes væpnede styrker til å gjenskape Suhartos kampanje mot kommunistene i Indonesia: "Ikke kjemp mot dem, ødelegg dem ... drepe dem." Denne kommandoen kom kort tid etter at han signerte en lederordre i desember 2018 som etablerte National Task Force for å avslutte lokal kommunistisk væpnet konflikt, et nasjonalt rammeverk for en lokalisert tilnærming til kontrainsurgency. De siste tre årene har dette betydd å sette lokale regjeringsansatte opp mot rødmerkede sivile i Filippinenes jordbruksområder, samling av urfolkssamfunn i strategiske landsbyer,

publisering av falske «opprørs-avgivelser» og det har foregått massedrap på bondesamfunn.⁶

Dutertes kommando var et uttrykk for de historiske lærdommene fra den amerikanske kolonikrigen som ble ført mot det filippinske folket, fra den spansk-amerikanske krigen til den CIA-sponsede ødeleggelsen av [Hukbalahap-opprøret](#),³ som Bevins omtentksomt bemerker gjennom hele boken. Bevins peker også på noe annet: øyeblikkets potensial for solidaritet og internasjonalisme. Ingen andre revolusjonære i verden rapporterte om CIA-kontrainsurgency-operasjonene på Filippinene, slik som for eksempel som indoneserne gjorde. *People's Daily*, drevet av radikale indonesiske journalister som *Jakarta Method's* Francesca og Zain, rapporterte om Washingtons kontrainsurgency-operasjoner i Iran og på Filippinene.

Amerikanske hemmelige operasjoner, inkludert metoder for psykologisk krigføring og tortur, ble først testet på Filippinene og deretter brukt på Indonesia og Vietnam (men mislyktes i sistnevnte). Bevins belyser denne ofte glemte perioden i Filippinenes historie – en periode som effektivt har blitt revidert til å være en prosess for «demokratisering», ledet av USAs filippinske president Ramon Magsaysay som støttet USA og USAs militærådgiver Edward Lansdale.

Denne amerikanske kontrainsurgency-operasjonen på Filippinene var rettet mot det venstreorienterte Hukbalahap-opprøret under den japanske okkupasjonen. Etter at japanerne forlot Filippinene, motsatte Huk seg det USA-sponsede Magsaysay-regimet. Magsaysay ble håndplukket av Lansdale for å gjennomføre en kontrainsurgency-operasjon som involverte bruk av militært artilleri, inkludert napalm og psykologiske krigførsoperasjoner som brukte etterretningsrapporter om filippinsk folketro. Som Bevins bemerker spredte CIA-agenter «ryktet om at en *aswang*, et blodsugende spøkelse i filippinsk legende, var på frifot og ødela menn med ondskap i sine hjerter. De tok deretter en Huk-opprører de hadde drept, stakk to hull i nakken hans, drenerte blodet ut av ham og lot ham ligge i veien».⁷

På den tiden hadde det kommunistiske opprøret på Filippinene vært godt i gang siden 1930-tallet. Men i motsetning til i Indonesia hadde Filippinene aldri en president som støttet ambisjonene om nasjonal frigjøring og delte den med andre tredje verdensledere som Sukarno gjorde. Ingen regjering som er kritisk til Vesten og ingen folkebevegelse kan skånes fra det amerikanske imperiets antikommunistiske glød som har ødelagt utallige liv og økonomier.

Som Bevins forklarer, smelter USAs motangrep sømløst sammen med økonomisk politikk og statsmakt for å styrke en utenrikspolitikk basert på USAs imperialistiske engasjement for såkalt nasjonal sikkerhet. Dette er basert på en økende konsensus i USA om at militæret skulle få mer makt og innflytelse i den tredje verden, selv om det betydde å undergrave demokratiet. På 1950-tallet begynte et akademisk fagfelt kalt Modernization Theory å få

---

³ https://en.wikipedia.org/wiki/Hukbalahap_Rebellion Dette opprøret og USA-imperialismens grusomme undertrykking av det, er stort sett helt ukjent her i Vesten. Wikipedia-artikkelen gir en bra gjennomgang av det. Det var en direkte oppfølging av USA sitt folkemord på Filippinene like etter krigen mot Spania i 1898. Hukbala-bevegelsen utmerket seg også ved sin stilling til frigjøring av kvinnene. (Kommentar av T.V.)

innflytelse i Washington. I sin grunnleggende tilnærming etterapet moderniseringsteorien den marxistiske formuleringen om at samfunn utvikler seg gjennom stadier; men den gjorde det på en måte som var sterkt påvirket av det antikommunistiske, liberale amerikanske miljøet der det dukket opp. Samfunnsforskerne som var pionerer på feltet la frem tanken om at "tradisjonelle", primitive samfunn ville gå videre gjennom et bestemt sett med stadier, ideelt sett ved å komme til en versjon av "moderne" samfunn som så mye ut som USA. [8](#)

Innen økonomisk teori tilsvarer moderniseringsteori kontrainsurgency, som Bevins diskuterer i forhold til "U.S. Mass Murder Program." Det internasjonale pengefondet og Verdensbanken kaller denne varianten av tøff kjærlighet "strukturell tilpasning", men dette er ganske enkelt kode for et program som effektivt svekker folks bevegelser i retning tredje verdens økonomiske selvhjulpenhet og selvbestemmelse.

Hva med Bandungånden?

Selv om Bandung-konferansens ånd, eller bare Bandung, "ble født i Frankrike i 1951... kom den egentlig bare til sin rett i 1955, i Indonesia. Som Sukarno erkjente i sin åpningstale, var det den "første interkontinentale konferansen av fargede folk i menneskehetens historie", og hadde som mål å ta opp kampen mot kolonialismens hensynsløshet. Bandung bidro til å etablere betingelsene for påfølgende historiske samlinger av tredje verdens folk, inkludert den første asiatiske-afrikanske konferansen om kvinner i Colombo i 1961, Kairo Women's Conference fra 1961 og grunnleggelsen av den globale alliansefrie bevegelsen i Beograd, blant andre. [9](#)

Den kommunistiske horisonten i den antikoloniale kampen representert av Bandung unnslopp ikke arkitektene til den amerikanske ekspansjonismen. Bevin påpeker at det var en forskjell mellom nasjonalismen i (Vest) Europa og Bandungs:

For ledere som Sukarno og [Jawaharlal] Nehru var ideen om "nasjonen" ikke basert på rase eller språk – den kunne faktisk ikke være det i territorier så forskjellige som deres – men er konstruert av den antikoloniale kampen og pådrivet for sosial rettferdighet. Med Bandung kunne den tredje verden forenes om sine egne felles formål, som antirasisme og økonomisk suverenitet, mente Sukarno. De kunne også komme sammen og organisere seg kollektivt for bedre vilkår innenfor det globale økonomiske systemet, og tvinge rike land til å senke sine tariffier på tredje verden varer, mens de nylig uavhengige landene kunne bruke tariffier for å fremme sin egen utvikling. [10](#)

Med andre ord betyr kampen for en nasjon, som Samir Amin foreslo, en dekobling fra det imperialistiske verdenssystemet. Dette er et program for ekte og seriøse reformatorer hvis behov for velstand, fred og sosial rettferdighet stemmer overens med det revolusjonære sosialistiske programmet. Men i lengste har imperialistisk tenkning konsekvent forsterket et falskt skille mellom reform og revolusjon, i likhet med den koloniale og imperialistiske splitt-og-hersk-metoden.

Jakarta-metoden, som er sterkt kritisk til USAs kontrainsurgency og dens målretting mot hele befolkninger i antikommunismens navn, ser ut til å slå sammen Sovjetunionen under

Joseph Stalin, Kina under Mao Zedong og Vietnam under Ho Chi Minh. ¹¹ Dette er en interessant dynamikk gitt at selve rammen for å lage en felles oppfatning av alle sosialistiske eksperimenter (spesielt tredje verden) har vært sentrale i USAs strategi for Den kalde krigen.

Bevins' *Jakarta-metode* slutter ikke med et forsonende notat. Den konkluderer i stedet med forfatterens virkelige møte med en indoneser ved navn Winarso, som hevdet at «den kalde krigen var en konflikt mellom sosialisme og kapitalisme, og kapitalismen vant.» ¹² "Hvordan vant vi?", spurte Bevins. Og Winarso svarte: "Du drepte oss."

Bevins gir en omfattende, nødvendig historisk redegjørelse for de globale sammenhengene mellom folks opprør og amerikanske kontrainsurgency, og konkluderer med at tredje verdens kamper tok slutt ut fra de begrensede utsiktene for den perioden: "Det var trygt å si at den tredje verdensbevegelsen var i uorden, om ikke ødelagt." ¹³ Han har et poeng.

Likevel endte ikke revolusjonære imperialistiske bevegelser med 1960-tallet. Det lengstlevende kommunistiske opprøret i Asia og verden er det som ble ledet av Filippinenes kommunistiske parti, gjenopprettet i 1968. ¹⁴ Jose Maria Sison, dens grunnlegger, snakker åpent om sin tid i Indonesia som forsker på indonesisk språk og dens radikale massebevegelse. ¹⁵ Dette er den kommunistiske bevegelsen som president Duterte har sverget å slakte og utslette i Suharto-stil. Ingen amerikansk-støttet filippinsk president etter Ferdinand Marcos (Filippinenes Suharto)-æra har ta avstand fra USA-pålagte kontrainsurgency-programmer.

Mens folkets langvarige krig for nasjonal frigjøring og sosialisme raser i form av væpnet kamp på landsbygda og en ubevæpnet massebevegelse i byene, ble arven etter Marcos-diktaturet gjeninnført med sønnen Ferdinand "Bongbong" Marcos Jr., som leder på meningsmålingene i neste presidentvalg. Relevansen av Bevins' *Jakarta-metode* i det filippinske folkets samtidige kamp mot historisk revisjonisme, mot massiv desinformasjon, plyndring og straffrihet for overgriperne, kan ikke overdrives. Vi må ikke glemme, vi må si "aldri igjen" til hva de gjorde med det indonesiske folket. Bevins' rørende og opprivende samtale med Winarso, som med rette refererer til amerikansk kontrainsurgency som folkemord, henter inspirasjon fra et intervju utført av den amerikanske historikeren David Sturtevant, forfatteren av boken *Popular Uprisings in the Philippines fra 1976, 1840–1940*.

Sturtevant undersøkte amerikanske rapporter fra avhør av påståtte *Sakdalistas* under Sakdal (bonde) opprøret på Filippinene i 1935. Mistenktes navn ble oppført i en kolonne og deres svar på avhøret i en annen kolonne. "Var du involvert i opprøret?" "Nei." Avisene fulgte dette mønsteret til Sturtevant så navnet på en kvinne – Salud Algabre – og hennes tilsvarende respons da hun ble spurt om hun hadde deltatt i opprøret. Sturtevant reiste til Filippinene og møtte Algabre som da allerede var 72 år gammel. Han spurte henne hvorfor opprøret hadde mislyktes og Algabre svarte: "Ingen opprør mislykkes, hvert er et skritt i riktig retning." ¹⁶

Notater

1. ↩ Vincent Bevins, *Jakarta-metoden* (New York: Public Affairs, 2020), 227.

2. [↪](#) Bevins, *Jakarta-metoden*, 53.
3. [↪](#) Bevins, *Jakarta-metoden*, 24.
4. [↪](#) Bevins, *Jakarta-metoden*, 24.
5. [↪](#) Bevins, *Jakarta-metoden*, 25.
6. [↪](#) Se Dahlia Simangan og Jess Melvin, "Destroy and Kill 'the Left': Duterte on Communist Insurgency in the Philippines with a Reflection on the Case of Suharto's Indonesia," *Journal of Genocide Research* 21, no. 2 (2019): 214–26. I henhold til Den filippinske republikkloven 11188, også kalt "En lov som gir spesiell beskyttelse av barn i situasjoner med væpnet konflikt og gir straffer for brudd på den," strategisk hamletisering "refererer til en væpnet konfliktstrategi som brukes av en part ... som isolerer et fellesskap av betydning for den andre parten som er bebodd av barn, inkludert å flytte et samfunn bort fra viktige soner og kan brukes til å kontrollere folkets aktiviteter i nevnte områder. "Republic Act No. 11188," The LawPhil Project, åpnet 20. I praksis er strategisk hamletisering eksklusiv for praktiseringen av statsstyrker, som utgjør en klareringsstrategi gjennom militært bombardement. Under Vietnamkrigen ble denne strategien brukt av den USA-støttede sør-vietnamesiske hæren for å bekjempe kommunistisk infiltrasjon. Se Spencer Tucker, *Vietnamkrigens leksikon: En politisk, sosial og militær historie* (Oxford: ABC-CLIO, 2011), 1070.
7. [↪](#) Bevins, *Jakarta-metoden*, 61.
8. [↪](#) Bevins, *Jakarta-metoden*, 111.
9. [↪](#) Bevins, *Jakarta-metoden*, 85.
10. [↪](#) Bevins, *Jakarta-metoden*, 81.
11. [↪](#) Se Bevins, *Jakarta-metoden*, 23, 31–34.
12. [↪](#) Bevins, *Jakarta-metoden*, 309.
13. [↪](#) Bevins, *Jakarta-metoden*, 227.
14. [↪](#) desember 1968 grunnla Jose Maria Sison det maoistiske kommunistpartiet på Filippinene, som brøt ut fra det gamle Jose Lava-ledede kommunistpartiet. Det reetablerte partiet kritiserte og avviste det gamle partiet for sine subjektivistiske og opportunistiske feil, som følge av dens moderne revisjonisme. Se Armando Liwanag, *Stand for Socialism Against Modern Revisionism* (Utrecht: Foreign Languages Press, 2017).
15. [↪](#) Se Ramon Guillermo, "Blood-Brothers: The Communist Party of the Philippines and the Partai Komunis Indonesia," *Sørøstasiatiske studier* 7, nr.
16. [↪](#) Se Malou Camagay, "Salud Algabre: A Forgotten Member of the Philippine Sakdal", i *Women in Southeast Asian Nationalist Movement*, ed. S. Blackburn og H. Ting (Singapore: NUS Press, 2013), 125–45. For Sturtevants intervju med Algabre, sitert av Camagay, se David Sturtevant, *Popular Uprisings* (Ithaca: Cornell University Press, 1976), 298. Forfatteren krediterer Judy Taguiwalo, Francis Gealogo og E. San Juan for deres uunnværlige innsikt om Salud Algabre og hele resultatet av deres arbeid om hennes liv.